

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege privind modificarea Legii nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență.

Anexă:

- *Proiectul de lege;*
- *Nota de fundamentare.*

Deputați în Parlament

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

privind modificarea Legii nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I – Legea nr. 109 din 26 aprilie 2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 202 - 204, art.289) se modifică după cum urmează:

1. La articolul 5 alin. (2), textul „3 zile” se substituie cu textul „2 zile”.
2. La articolul 8 alin. (1) lit. c) se completează cu textul ”sau participarea la vot a cel puțin 30 de persoane la scrutinele anterioare”.
3. La articolul 9 alin. (2) va avea următorul cuprins :
„(2) Pentru secțiile de votare pentru votul prin corespondență, Comisia Electorală Centrală va forma un consiliu electoral distinct, cu sediul în municipiul Chișinău, care va asigura organizarea votării prin corespondență.”.
4. La articolul 11 alin. (1) lit. c), textul „din străinătate” se substituie cu textul „pentru votul prin corespondență”.
5. La articolul 12:
în titlul și partea dispozitivă a articolului, textul „din străinătate” se substituie cu textul „pentru votul prin corespondență”;
la litera f), textul „prezența alegătorilor la votare” se substituie cu textul „expedierea plicurilor cu materiale pentru votare, recepționarea plicurilor exterioare”.
6. Articolul 17:
la alineatul (2) textul „25 de zile” se substituie cu textul „30 de zile”;
la alineatul (6) lit. b), se completează cu textul ”sau incompletă”;
la alineatul (7), textul ”3 zile” se substituie cu textul ”2 zile”, iar textul ”prin prezentarea lui la orice secție de votare, în condițiile articolului 78 alin. (3) lit. e) din Codul Electoral nr. 325/2022” se substituie cu textul ” la secția de votare a cărei rază teritorială își are domiciliul sau reședința temporară, în condițiile articolului 78 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022 sau dacă se află peste hotarele țării, la oricare secție de votare.”

7. La articolul 18 alin. (4), cifra „3” se substituie cu cifra „20”, iar textul „După efectuarea modificărilor, cu cel puțin două zile înainte de ziua alegerilor, listele confirmate cu semnătura electronică a președintelui Comisiei Electorale Centrale se pun la dispoziția biroului electoral în format electronic.”, se exclude.

8. La articolul 22 lit. f) va avea următorul cuprins:

„f) dovada achitării în avans a serviciului pentru returnarea plicurilor cu buletinele de vot”.

9. La articolul 23 alin. (1) textul „în ziua de joi” se substituie cu textul „în ziua de vineri”.

10. La articolul 24, lit. f) textul „prin intermediul timbrelor sau al sigiliilor ce confirmă plata în avans a acestui serviciu;” se substituie cu textul „prin plata în avans a acestui serviciu”.

11. La articolul 26:

alineatul (1) se completează cu textul: „Evidența plicurilor exterioare primite este asigurată prin mențiune în lista electorală, la rubrica „Notă”, cu indicarea datei și a orei recepționării plicului. Această informație este introdusă și în Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, fapt care confirmă recepționarea buletinului de vot. Plicurile exterioare se păstrează în urne de vot sigilate, în incinta secției de votare, până la numărarea acestora.”.

la alineatul (2) textul „În ziua de joi” se substituie cu textul „În ziua de vineri”. Iar textul „În baza evidenței plicurilor, în lista electorală, la rubrica „Notă”, se fac mențiunile despre plicurile exterioare primite, cu indicarea datei și a orei recepționării plicului. Această informație este introdusă și în Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, fapt care confirmă recepționarea buletinului de vot. Plicurile exterioare se păstrează în urne de vot sigilate, în incinta secției de votare, până la numărarea acestora.” se substituie cu textul „în baza mențiunilor în lista electorală și în Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”. Despre rezultatele numărării se informează consiliul electoral de circumscripție și Comisia Electorală Centrală.”

la alineatul (3) textul „este exclus din lista electorală pentru votul prin corespondență și” se exclude.

12. La articolul 27 alin. (1) se completează cu textul „în țara-gazdă”.

13. La articolul 32 alin. (1) și (2) cuvântul „joi” se substituie cu cuvântul „vineri”.

14. La articolul 35, alin. (2), după textul „la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova” se completează cu textul „alegerilor parlamentare”, iar după textul „Republicii Islanda” se completează cu textul „Japonia și Australia”

Art. II – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) În termen de 1 lună de la data publicării prezentei legi:

- a) Comisia Electorală Centrală va adopta actele normative necesare pentru implementarea acesteia;
- b) Guvernul va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege privind modificarea
Legii privind implementarea parțială a votului prin corespondență
nr. 109/2024

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege privind modificarea Legii privind implementarea parțială a votului prin corespondență nr. 109/2024 a fost elaborat și înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Votul prin corespondență reprezintă un pas important în procesul de modernizare a sistemului electoral al Republicii Moldova, contribuind la asigurarea unui cadru care facilitează participarea activă a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate la procesele electorale.

Experiența exercițiului electoral aferent alegerilor prezidențiale și referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024, alături de analiza legislației conexe și a practicilor internaționale, a oferit o perspectivă asupra potențialului, limitărilor și provocărilor asociate acestei metode de vot. Totodată, o primă implementare parțială a oferit de a veni cu propuneri de modificare a cadrului normativ, drept răspuns la unele limitări ale procesului de organizare și desfășurare a votului prin corespondență la scrutinele din 2024, cu scopul creșterii accesibilității pentru cetățenii din diasporă, reducerii numărului de cereri respinse și plicuri anulate din cauza erorilor procedurale, îmbunătățirii transparenței și a securității procesului.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu cea a Uniunii Europene

Proiectul de lege nu are drept scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de lege se referă la aprobarea propunerilor de modificare a Legii privind implementarea parțială a votului prin corespondență nr. 109/2024.

Reieșind din rezultatele și disfuncționalitățile identificate de autoritatea electorală în procesul de implementare parțială a votului prin corespondență următoarele propuneri sunt formulate pentru a îmbunătăți cadrul normativ și

eficiența procesului electoral:

- Crearea unui consiliu electoral distinct pentru secțiile de votare pentru votul prin corespondență, ceea ce ar asigura o gestionare profesionistă și mai eficientă a procesului de vot. După alegerile parlamentare din 2025 se propune modificarea Codul electoral, prin includerea consiliului electoral de circumscripție pentru secțiile de votare pentru votul prin corespondență în sistemul organelor electorale, cu activitate distinctă de cea a consiliului electoral de circumscripție constituit pentru secțiile de votare din afara țării;
- Stabilirea drept termen limită pentru modificările în listele electorale pentru votul prin corespondență cu cel puțin 20 de zile înaintea zilei alegerilor, dar nu mai târziu de expedierea plicurilor cu materiale către alegători, întrucât prin derogare de la art. (8) alin. (1) și art.75 din Codul electoral nr. 325/2022, votarea prin corespondență se efectuează anticipat, iar modificările sau excluderea din listă după începerea perioadei de votare nu se recomandă a fi efectuate;
- Finalizarea termenului de anulare a înregistrărilor și al identificării de la distanță a alegătorilor cu înscrierea acestora în listele electorale cu cel puțin 30 zile înainte de ziua alegerilor, ceea ce va lăsa un interval suficient pentru gestionarea logisticii și evitarea întârzierilor și erorilor;
- Identificarea soluțiilor tehnice pentru înlocuirea cerinței de încărcare a fotografiei alegătorului cu actul de identitate cu metode de identificare biometrică, ceea ce ar reduce numărul de cereri pentru vot prin corespondență respinse și ar simplifica procesul de înregistrare și apoi identificare de la distanță prin mijloace digitale de operatorul uman.
- Extinderea perioadei de votare pentru a permite recepționarea plicurilor până cu 2 zile înainte de scrutin și a reduce numărul de plicuri anulate din cauza sosirii lor cu întârziere;
- Optimizarea procedurii de numărare și totalizare, prin comasarea procesului-verbal privind rezultatele numărării plicurilor cu buletine de vot și privind rezultatele numărării voturilor exprimate prin corespondență, într-un singur document, etc.

Totodată, în baza propunerilor CEC, conținute în *Raportul privind implementarea parțială a votului prin corespondență ca metodă alternativă de vot la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024*, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 3328 din 16.01.2025 și dezbătut în cadrul ședinței Comisiei juridice, numiri și imunități din 18.02.2024 (Decizia CJ 06 nr.10 din 18.02.2025), proiectul legii propune continuarea acțiunii Legii nr. 109/2004, prin extinderea termenului de aplicare parțială pentru alegerile parlamentare din anul 2025, cu

extinderea listei țărilor unde poate fi aplicată metoda votului prin corespondență.
5. Fundamentarea economico-financiară
Implementarea prevederilor proiectului legii implică alocarea resurselor financiare suplimentare din bugetul de stat pentru asigurarea și menținerea subsistemului informațional destinat înregistrării pentru exercitarea votului prin corespondență și identificării la distanță a alegătorului, pentru tipărirea și procurarea plicurilor, buletinelor de vot, sigiliilor autocolante și altor materiale electorale, pentru cheltuielile poștale necesare expedierii plicurilor cu materialele electorale, pentru activitatea organelor electorale, alte cheltuieli în funcție de tipul scrutinului organizat.
Totodată prin modificarea propusă la articolul 8 și articolul 35 din Legea nr. 109/2024 se propune extinderea listei țărilor în care se va aplica votarea prin corespondență, fapt ce va necesita cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat, în baza calculului efectuat de către autoritatea electorală.
6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare
Adoptarea prezentului proiect va genera în consecință necesitatea modificării altor acte normative ale Comisiei Electorale Centrale.
7. Avizarea și consultarea publică
În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege urmează a fi plasat pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova și supus consultărilor publice.
8. Constatările expertizei anticorupție
Vor fi incluse după efectuarea expertizei.
9. Constatările expertizei de compatibilitate
Nu este necesitate.
10. Constatările expertizei juridice
Vor fi incluse după efectuarea expertizei.
11. Constatările altor expertize
Vor fi incluse ulterior, dacă vor fi efectuate.